

VERİ SORUMLUSU VE VERİ İŞLEYEN

KVKK
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

VERİ SORUMLUSU VE VERİ İŞLEYEN

KVKK Yayınları No: 106

Haziran 2025, Ankara

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

Adres: Nasuh Akar Mahallesi
1407. Sokak No: 4 Çankaya/ANKARA

Telefon: 0 312 216 50 00
Web: www.kvkk.gov.tr

"Bu kitapta yer alan içeriklerin, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün tüm hakları saklıdır."

©Kişisel Verileri Koruma Kurumu

93%
65%
83%

VERİ SORUMLUSU VE VERİ İŞLEYEN

a. Genel Olarak

Veri sorumlusu, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder. Tüzel kişiler, kişisel verileri işleme konusunda gerçekleştirdiği faaliyetler kapsamında bizzat kendileri "veri sorumlusu" olup ilgili düzenlemelerde belirtilen hukuki sorumluluk doğrudan tüzel kişiye ait olacaktır. Bu konuda kamu hukuku tüzel kişileri ve özel hukuk tüzel kişileri bakımından bir farklılık gözetilmemiştir.

Bir şirket bünyesinde yer alan birimlerin ayrı birer tüzel kişiliği bulunmadığından bu birimlerin veri sorumlusu olması mümkün değildir. Bununla

birlikte, bir şirketler topluluğunu oluşturan her bir şirket tüzel kişiliğe sahip olduğundan, bu şirketlerin her birinin ayrı ayrı veri sorumlusu olması mümkündür.

Veri işleyen ise; veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen, veri sorumlusunun organizasyonu dışındaki gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmaktadır. Bu kişiler, kişisel verileri kendisine verilen talimatlar çerçevesinde işleyen, veri sorumlusunun kişisel veri işleme sözleşmesi yapmak suretiyle yetkilendirdiği, veri sorumlusunun organizasyonu dışındaki ayrı bir gerçek veya tüzel kişidir.

Herhangi bir gerçek veya tüzel kişi aynı zamanda hem veri sorumlusu hem de veri işleyen olabilir. Örneğin; bir muhasebe şirketi kendi personeliyle ilgili işlediği kişisel verilere ilişkin olarak veri sorumlusu sayılırken, müşterisi olan şirketlerin iş ve işlemlerine ilişkin işlediği kişisel veriler bakımından veri işleyen olarak kabul edilecektir.

Veri işleyenin faaliyetleri kişisel veri işlemenin daha çok teknik kısımları ile sınırlıdır. Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin kararların alınmasına yönelik yetki ise veri sorumlusuna aittir. Veri sorumlusu, kişisel verilerin işlenme amacını ve yöntemini belirleyen kişidir. Yani kişisel veri işleme kapsamında kendi adına karar alma yetkisi olan ve kişisel veri işleme faaliyetinin "neden" ve "nasıl" yapılacağı sorularının cevabını verecek olan kişidir.

Veri sorumlusunun tespiti için aşağıdaki hususlara kimin karar verdiği dikkate alınmalıdır:

- Kişisel verilerin toplanması ve toplama yöntemi,
- Toplanacak kişisel veri türleri,
- Toplanan kişisel verilerin hangi amaçlarla kullanılacağı,
- Hangi bireylerin kişisel verilerinin toplanacağı,
- Toplanan kişisel verilerin paylaşılıp paylaşılmayacağı, paylaşılacaksa kiminle paylaşılacağı,
- Kişisel verilerin ne kadar süreyle saklanacağı.

Bununla birlikte, veri sorumlusu yapacağı kişisel veri işleme sözleşmesiyle, aşağıda örnek olarak belirtilen hususlarda karar verme yetkisini veri işleyene bırakabilir:

- Kişisel verilerin toplanması için hangi bilgi teknolojileri sistemlerinin veya diğer metotların kullanılacağı,
- Kişisel verilerin hangi yöntemle saklanacağı,
- Kişisel verilerin korunması için alınacak güvenlik önlemlerinin detayları,
- Kişisel verilerin aktarımının hangi yöntemle yapılacağı,
- Kişisel verilerin saklanmasına ilişkin sürelerin doğru uygulanabilmesi için kullanılacak metot,
- Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve anonim hale getirilmesi yöntemi.

Bu noktada, veri sorumlusuyla veri işleyen arasındaki bazı ortak noktaların belirtilmesi gerekmektedir:

İlk olarak belirtmek gerekir ki; veri sorumlusu ifadesiyle, bir şirket içerisinde kişisel veri işleme faaliyetlerinden sorumlu bir şahıs kastedilmemektedir. Veri sorumlusu bizzat tüzel kişiliğin kendisidir. Veri sorumlusu (aynı şekilde veri işleyen de) olmak, 6698 sayılı Kanun'un hukuki yükümlülükleri tayin etmek amacıyla belirlediği bir statüdür ve 6698 sayılı Kanun'da bulunan tanımda belirtilen özellikleri karşılaması durumunda, şirket tüzel kişiliğinin bizzat kendisi bu statüde yer alacaktır. Örneğin; kişisel veri işleme faaliyetinin bir parçası olarak bir şirkette belge teslim alan ve kaydeden kişi değil, şirket tüzel kişiliğinin bizzat kendisi *"veri sorumlusu"* sıfatına sahiptir.

İkinci olarak ifade edilmesi gereken husus; her iki kavramın da hem gerçek hem de tüzel kişiler için geçerli olduğudur. Örneğin; serbest çalışan bir mali müşavir de mali müşavirlik şirketi de hem veri sorumlusu hem de veri işleyen olabilir. Bir şirket bünyesinde yer alan birimlerin tüzel kişiliği bulunmadığından, bu birimlerin veri sorumlusu veya veri

işleyen olması mümkün değildir. Bununla birlikte, bir şirketler topluluğunu oluşturan her bir şirket tüzel kişiliğe sahip olduğundan, veri sorumlusu tanımındaki diğer unsurları da taşıyorsa, bu şirketlerin her biri ayrı iki statüde de yer alabilir.

Son olarak ise; bir tüzel ya da gerçek kişinin aynı anda hem veri sorumlusu hem de veri işleyen olabileceğini söylemek mümkündür. Örneğin; bir bulut bilişim hizmeti sunan şirket, kendi çalışanlarının kişisel verileri bakımından "veri sorumlusu" iken müşterileri konumunda bulunan şirketlerin iş ve işlemleri kapsamında işlediği kişisel veriler bakımından "veri işleyen" sıfatıyla hareket etmektedir.

b. Örnekler[1]

i. Pazar Araştırması Şirketleri

Bir ilaç firması ile yaptığı sözleşme uyarınca bir araştırma şirketi, ilaç firması için çalışan memnuniyeti anketi düzenlemeyi üstlenmiştir. Firma,

[1] Bu bölümde anlatılanlar sadece örnek mahiyetinde olup söz konusu aktörler açısından genel bir değerlendirme niteliğinde değildir.

anket yapılacak çalışan listesinin belirlenmesini, anket metodunun seçimini ve anket sonuçlarının sunumunu araştırma şirketine bırakmıştır.

Bu durumda araştırma şirketi, her ne kadar firma adına anketi yapıyor ve kişisel verileri işliyor olsa da ilaç firması ile birlikte veri sorumlusu statüsündedir. Zira hangi çalışanlarla anket yapılacağı, hangi kişisel verilerin toplanacağı vb. konularda karar verme yetkisine sahip olan araştırma şirketidir.

ii. Ödeme Servisleri

İnternet üzerinden satış gerçekleştiren bir kişinin bir ödeme hizmeti şirketi ile anlaşması suretiyle müşterilerinin kişisel verilerinin işlenmesi durumda; ödeme hizmeti şirketi, satıcının veri işleyeni konumunda olmayıp bu kişisel verilerin işlenmesi bakımından veri sorumlusu statüsündedir. Zira ödeme hizmeti şirketi;

(1) Ödemelerin doğru yapılabilmesi için müşterilerden hangi verilerin toplanması gerektiğine karar vermektedir.

(2) Toplanan kişisel verilerin hangi amaçla kullanılacağı konusunda kontrol sahibidir.

(3) Satıcıdan bağımsız olarak doğrudan kişisel verileri işlenen müşterilere uyguladığı kendi hüküm ve şartları bulunmaktadır.

(4) Satıcıdan bağımsız olarak kendi tabi olduğu hukuki yükümlülükler bulunmaktadır. Örneğin; kredi kartı bilgilerinin silinmesi.

iii. Avukatlar

Bir şirketin işten ayrılan çalışanlarından birinin şirketin müşteri listesini çaldığı ve buna karşılık şirketin listeyi nasıl geri alabileceği ile ilgili bir avukata başvurmuş olduğu bir örnekte; şirketin eski çalışanıyla ilgili kişisel verileri avukata teslim etmesiyle avukat da veri sorumlusu statüsüne sahip olur. Bu durumda avukatın şirketin adına işlem yapıyor olması bunu değiştirmez. Zira avukat, elde edilen kişisel verilerin nasıl işleneceğini kendisi belirleyecektir. Dolayısıyla, sağlanan kişisel veriler bakımından hem şirket hem de avukat veri

sorumlusu statüsündedir. Bu anlamda her birinin uyması gereken kendi yükümlülükleri bulunmaktadır (örneğin; ilgili kişinin kişisel veriye erişim talebinin yerine getirilmesi bakımından ikisi de ayrı ayrı sorumludur).

iv. Mali Müşavirler

Mali müşavirler, müşterilerinin hesaplarıyla ilgili kayıtları tutarken bu kayıtlardaki kişisel verilerin işlenmesi bakımından veri sorumlusudurlar. Zira mali müşavirlerin işledikleri kişisel verilerle ilgili sorumluluk almasını zorunlu kılan birçok mesleki yasal yükümlülükleri bulunmaktadır. Örneğin; bir şirketin hesaplarını incelerken yolsuzluğa rastlamaları durumunda mali müşavirlerin adli ve idari birimler veya diğer yetkili kurumlara bildirimde bulunma zorunluluğu bulunmakta olup mali müşavirin bu bildirimi yaparken müşterisinin talimatları doğrultusunda hareket etmeyeceği açıktır.

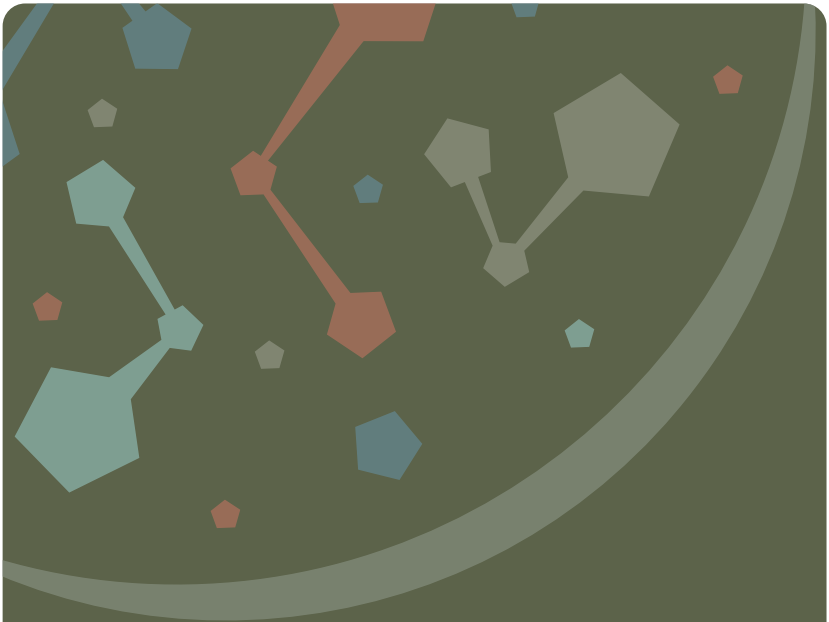
Dolayısıyla bunun gibi uzman hizmet sağlayıcıları, kendi mesleki yasal yükümlülüklerine tabi olduk-

ları sürece veri sorumlusu statüsünde bulunacaklardır ve veri sorumlusu olmaktan kaynaklanan yükümlülüklerini anlaşmayla/sözleşmeyle müşterilerine kısmen veya tamamen devretmeleri mümkün olmayacaktır.

v. Bulut Hizmeti Sağlayıcıları

Bir kamu kuruluşunun, topladığı kişisel verilerin saklanması için bir bulut hizmeti sağlayıcısıyla sözleşme yapması durumunda, bulut hizmeti sağlayıcısı veri işleyen statüsündedir. Zira taraflar arasındaki sözleşme gereğince bulut hizmeti sağlayıcısının kişisel verileri kendi amaçları için kullanması mümkün değildir. Ayrıca bulut hizmeti sağlayıcısı, verdiği hizmet kapsamında kendisi adına kişisel veri işlememektedir. Tek faaliyeti kamu kuruluşundan gelen kişisel verileri yine kamu kuruluşunun talimatlarına uygun olarak saklamaktır.

KVKK
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

Adres: Nasuh Akar Mahallesi
1407. Sokak No: 4
Çankaya/ANKARA
Telefon: 0 312 216 50 00
Web: www.kvkk.gov.tr

kvkkurumu